

A large, ornate building with a river in the foreground and trees in the middle ground. The building has multiple stories with many windows and a balcony on the top floor. The river is in the foreground, and there are trees with yellow leaves in the middle ground. The sky is a pale, hazy color.

BESLUTSFATTANDE OCH POLITISKA IDÉER

- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Hur individer och grupper kan påverka beslut, genom att rösta i allmänna val och till exempel genom elevråd i skolan eller genom att skapa opinion i sociala medier.
- Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Politiska val och partier i Sverige. Skiljelinjer i några aktuella politiska frågor.

Centralt innehåll

Betygskriterier

Elev en visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter.

Elev en visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.

Elev en beskriver **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

Elev en för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om hur människor kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Elev en för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.

Elev en granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med **enkla/relativt välgrundade/välgrundade** källkritiska argument.

Demokrati & Diktatur

- några diskussionsfrågor
till demokratikapitlet

Diskutera med din axelkompis. Den som har längst pekfinger börjar.

Berätta sedan för era ögonkompisar vad ni kommit fram till.

Vad är demokrati? Och vad är motsatsen till demokrati?

Vilka fördelar/nackdelar finns med demokrati?

Vilka fördelar/nackdelar finns med diktatur?

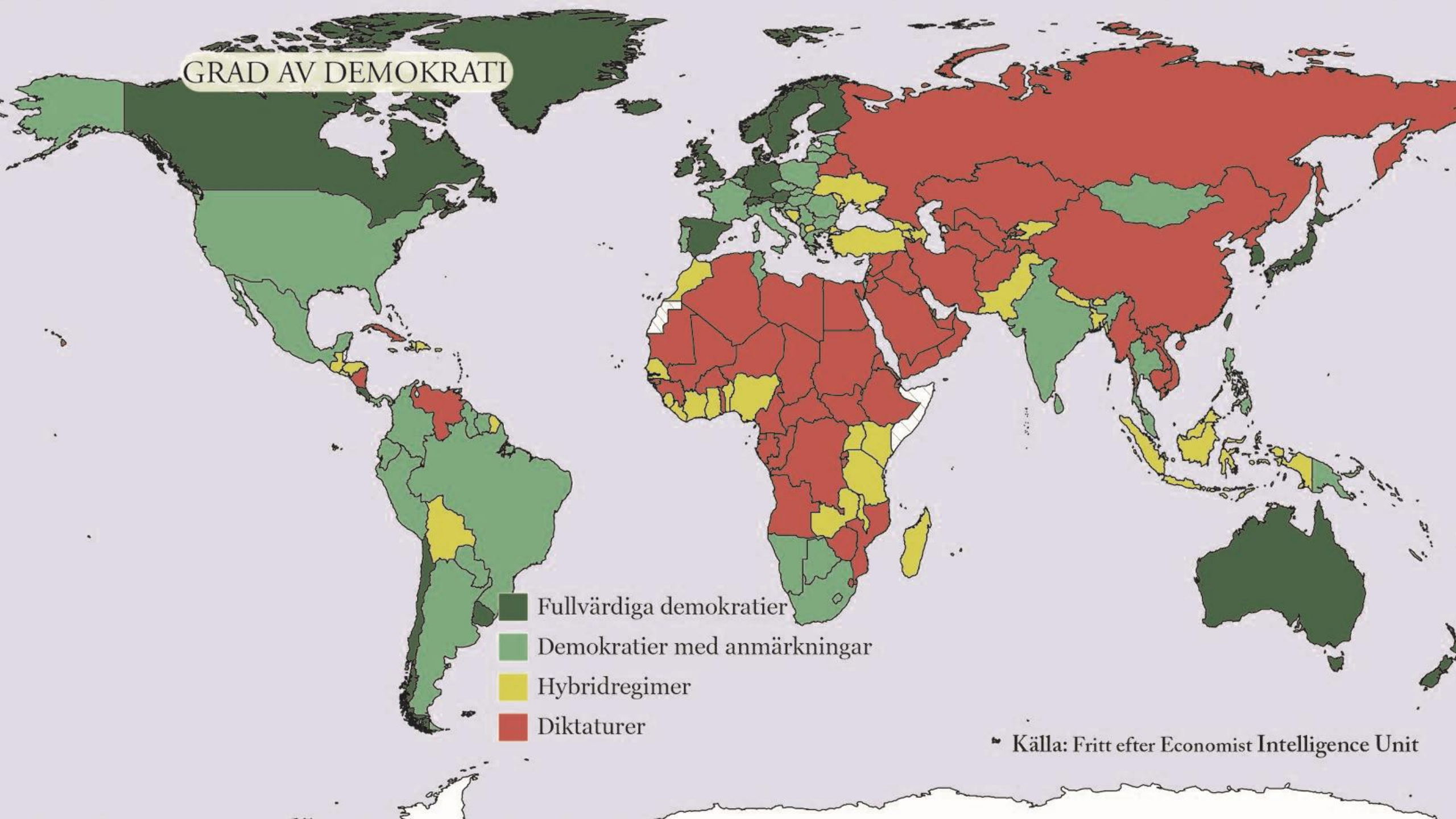
Vem har mest makt i världen?

Vem har mest makt i Sverige?

Vem har mest makt i klassrummet?

Hjulet kommer att välja sex personer som kommer få svara på en fråga var.

GRAD AV DEMOKRATI

- Fullvärdiga demokratier
- Demokratier med anmärkningar
- Hybridregimer
- Diktaturer

☛ Källa: Fritt efter Economist Intelligence Unit

Om du var en diktator...

- Hämta din SO-skrivbok.
- Du är just nu en diktator i ditt eget land. Du ska:
 1. Komma på vad ditt land heter.
 2. Hitta på och måla en flagga till ditt land som du är diktator i. Flaggan ska ha en tydlig koppling till dig som diktator.
 3. Du ska bestämma 3 saker i ditt land. Vad bestämmer du?
- När alla är klara kommer jag att snurra på hjulet så ni blir fem nya grupper. I de nya grupperna berättar du om ditt land, din flagga och vad DU bestämt.
- Den som är först i alfabetisk ordning på efternamnet börjar berätta i de grupper som hjulet bestämt.

Demokrati - återberätta

- Läs i Sh 4-6 s. 52-53 eller SO 5 s. 122-123 tillsammans med din axelkompis.
- När alla i gruppen är klara ska ni återberätta något från det ni nyss läst. Det axelpar som har den person som bor längst bort från skolan börjar.
- Det axelpar som börjar berätta avslutar alltid med att nämna ett land som är en diktatur.
- Det axelpar som inte börjar berätta ska alltid avsluta med att nämna ett land som är en demokrati. Använd er av kartan i grundboken.
- Berätta varannan gång tills ni inte kommer på mer. När ni är klara bestämmer ni demokratiskt vilken styrkeövning ni gör 10 stycken av och sedan sätter ni i er på era platser igen. Ni kan välja mellan upphopp, burpees, lägga er ner och ställa er upp, utfallssteg och krysshopp.

Skapa opinion

- insändare eller mejl

- Det är dags för er att skapa opinion. Ni kommer att göra detta i era axelpar.
- Ni får välja mellan att skriva en insändare till en tidning eller skicka ett mejl till en politiker.
- Först och främst ska ni tillsammans bestämma någonting som behöver förändras/förbättras.
- Bestäm sedan om ni vill mejla eller skriva till en tidning.

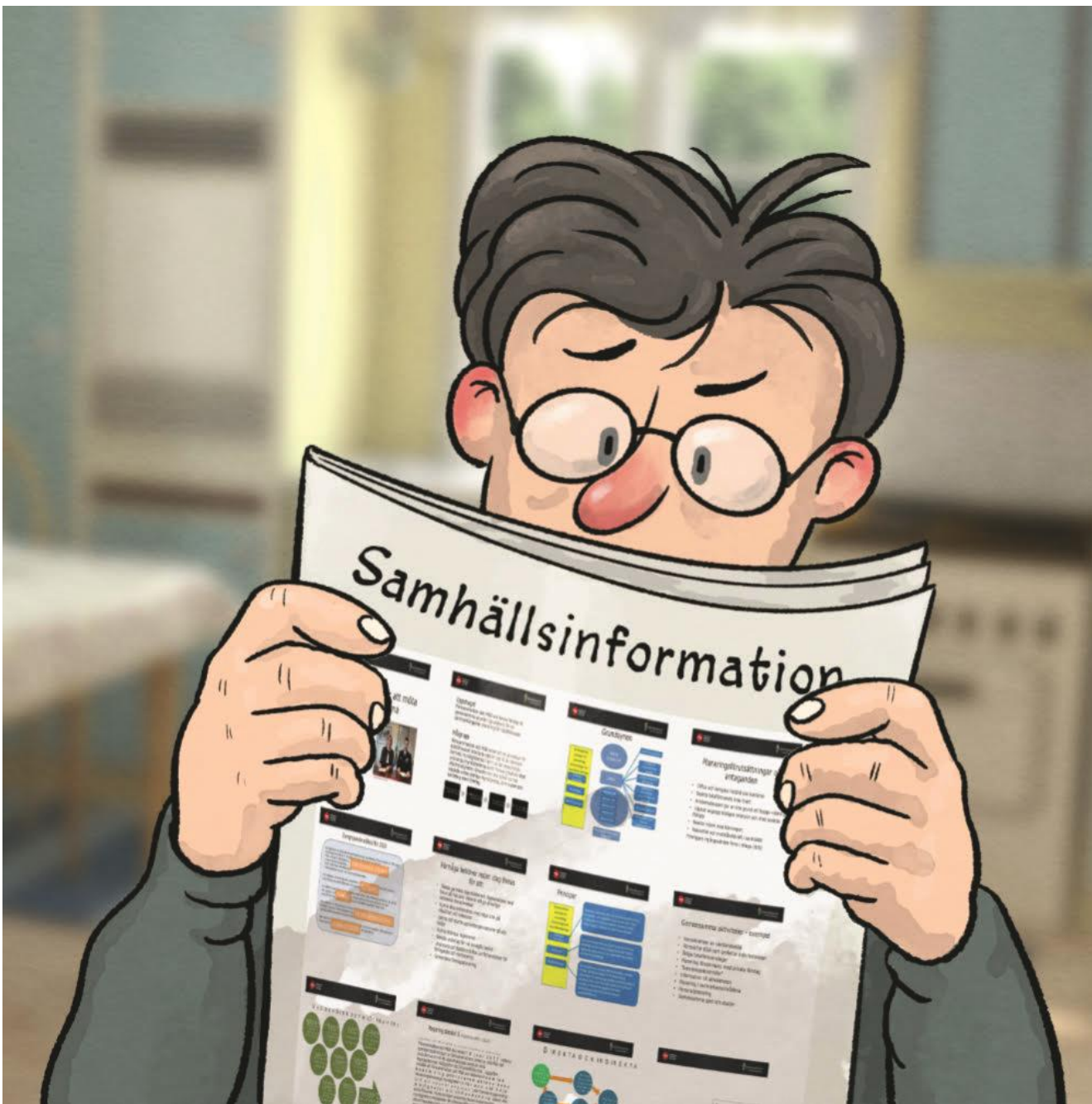
Till tidningen Äklig skolmat

Jag har tagit upp att skolmaten är väldigt äklig på både klassrådet och elevrådet men ingenting händer!

Potatisen som skolan serverar är kall och söndermosad, köttet är inte helt genomstekt och smakar äkligt och köttet är väldigt torrt, grönsakerna är alltid blandade med något konstigt. Dessutom är vattnet ljust.

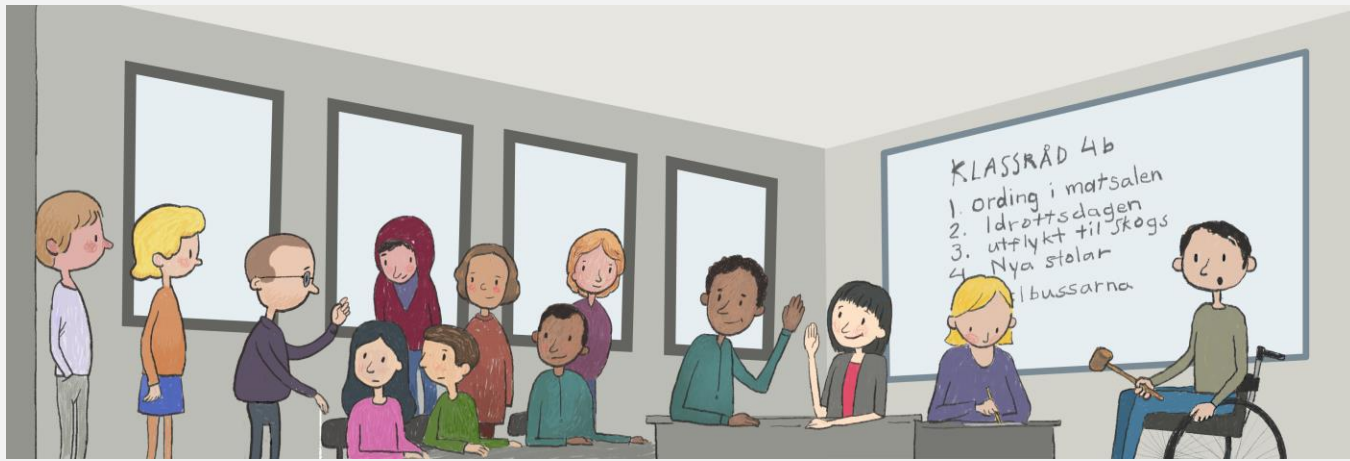
Mitt önskemål är att vi får varm potatis som inte är mosad, kött som är genomstekt och saftigt, grönsaker för sig och inte blandat och kallt vatten.

Julius C 5E

Skapa opinion - att tänka på

- Vad behöver förändras/förbättras?
- Tydlig rubrik
- Inledning: Vad är problemet?
- Skriv 2-3 argument för varför det bör lösas
- Skriv ett förslag på en lösning och vem som bör lösa problemet
- Avsluta med en uppmaning och signatur

- Klassen kommer att delas upp i två grupper. Båda grupperna ska dramatisera hur ett klassråd går till.
- Varje grupp kommer att få fem roller som ska delas ut i gruppen.
- De två grupperna kommer inte få veta vilka roller som finns.
- Under redovisningen ska den ena gruppen försöka lista ut vilka roller som finns utdelade i gruppen som redovisar.
- Ni kommer att ha en hel lektion på er att förbereda er.

Klassråd på
två vis
-
dramatisering

Klassrådet

- rollerna

Den supertydliga klasskamraten

Den supergula klasskamraten

Klasskamraten med orimliga förslag

Klasskamraten utan en röd tråd

Den fnissiga klasskamraten

Den ordningsamma klasskamraten

Den trötta klasskamraten

Klasskamraten som inte riktigt hänger med

Besserwisklasskamraten

Klasskamraten som pratar väldigt tyst

Inför politikstafetten - begrepp

- Ni kommer att få ett papper med alla begrepp.
- Er basgrupp ska försöka minnas vad begreppen betyder.
- Ni kommer ha 10 minuter på er från när jag säger till.
- Förklaringarna till begreppen finns i Sh 4-6 s. 68 eller i SO 6 s. 117.

Monarki

Ministrarar

Statschef

Demokrati

Politiska partier

Folkomröstning

Diktatur

Politiska skiljelinjer

Regering

Talmannen

Direkt demokrati

Indirekt demokrati

Majoritet

Minoritet

Parlament

EU

Lokalpartier

Fyraprocentsspärren

18 viktiga begrepp i kapitlet Politik

Politikstafetten

- 18 viktiga begrepp

- Utanför klassrummet finns papper med de 18 begreppen som ni övade på.
- Ni springer ut en och en och skriver ned förklaringen till ett begrepp i taget.
- Pennan är er stafettpinne.
- Ni får ändra någon annans svar om ni ser att svaret är felaktigt.
- När som helst kan ni höra en låt. Medan ni hör den låten så får ni läsa i grundböckerna fram tills att musiken tystnar, då stänger ni igen böckerna direkt.
- Den grupp som fått flest rätt får tre poäng till sin gruppsamling.
- https://www.canva.com/design/DAErX7ZV_sg/RkPN01LjAIP49lO9mesZ9A/view?utm_content=DAErX7ZV_sg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

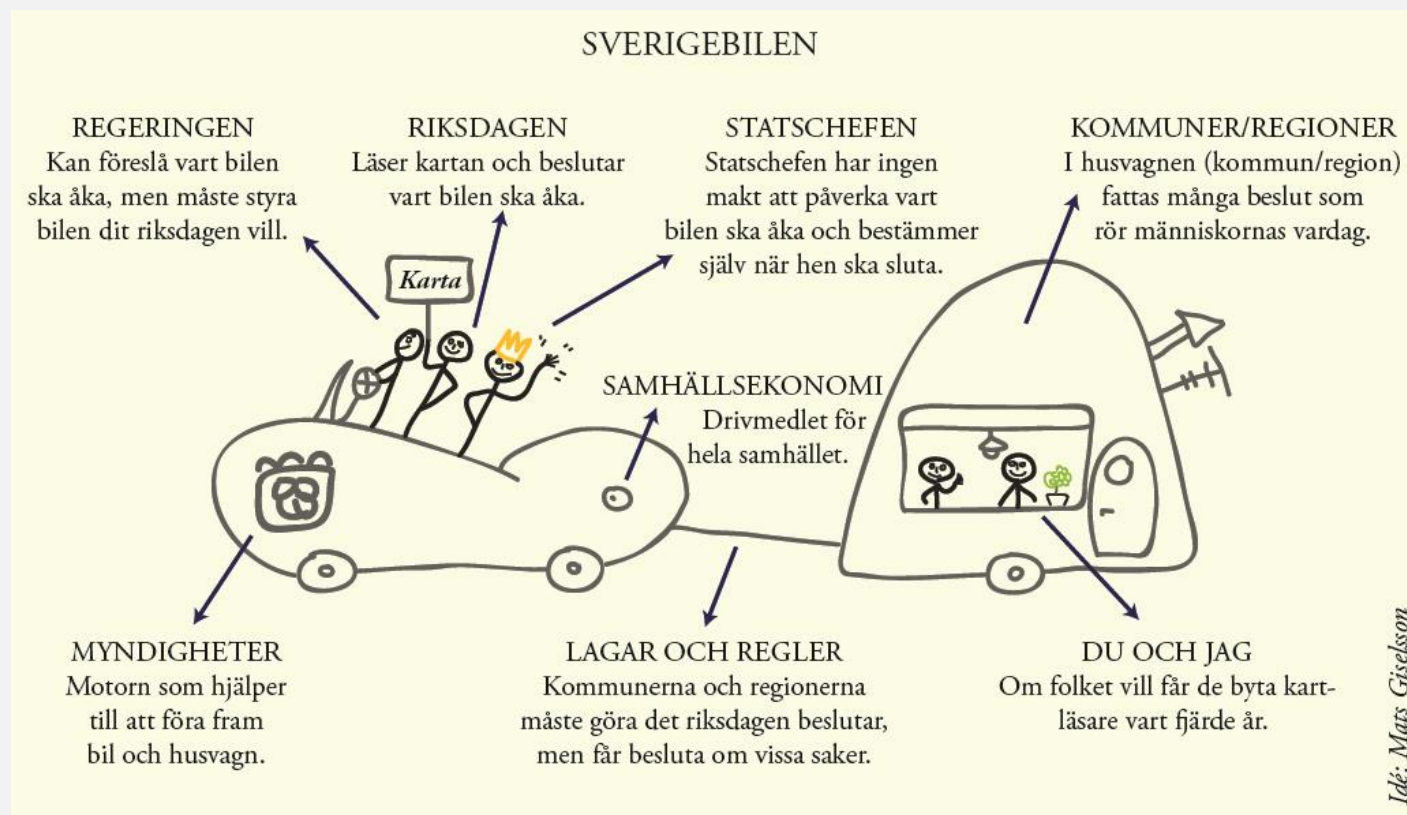
Bäst i test - röstning

- Ni ska i grupperna förklara så tydligt som möjligt hur riksdagsvalet går till.
- Hur ni väljer att redovisa det bestämmer ni själva.
- Mest detaljrika och precisa förklaring vinner.
- Ni har X minuter på er.
- Er tid börjar nu!

Riksdag och regering – kort genomgång

- Riksdagen – Sveriges parlament
- Efter riksdagsvalet räknas alla röster – hur många platser varje parti får i riksdagen
- Riksdagen har sina möten i riksdagshuset i Stockholm
- 349 platser i riksdagen
- Fyraprocentsspärren
- Regeringen – ministrar
- Exempel på ministrar
 - Finansminister
 - Utbildningsminister
 - Miljöminister

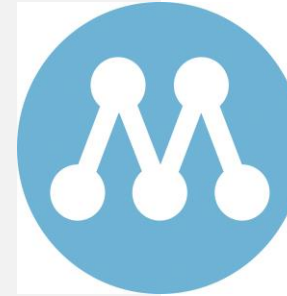
Svensk politik - riksdagspartier

- I riksdagen finns just nu (2022) åtta olika partier representerade. Fundera i era grupper på vilka partier som finns där.
- Skriv ned dem på ett kladdpapper.
- Hjulet bestämmer vilka 8 av er som får skriva ett parti var på tavlan. Ni får inte skriva samma parti som någon annan.
- Vi rättar tillsammans.

Svensk politik – kort genomgång

- Röd-gröna partier
- Mitten- och högerpartier
- Av de partier som ni skrivit på tavlan, vilka hör till vilken "sida"?
- Lokalpartier – kommun och region
- Partiledare
- Kommunen – frågor som påverkar dig
 - Skolor inom kommunen
 - Idrottshallar
 - Cykelvägar
- Regionen – viktiga frågor inom sjukvården och kollektivtrafiken

A cartoon illustration of a group of six people sitting around a rectangular table in a meeting. The people are diverse in age and appearance. One man in a green suit is pointing upwards while speaking. A woman in a purple suit is looking at a document. Another woman in a white blazer is writing on a notepad. The background has a repeating zigzag pattern, and the floor is a checkered tile pattern.

Kommuner

- Efter klippet ska ni återberätta för varandra i grupperna vad kommunerna sysslar med.
- Den som bor längst från skolan börjar.
- Skriv ned det viktigaste i din SO-bok
- <https://medienavet.se/film/m5l995qvyt>

Regioner – gemensam tankekarta

- Medan ni tittar på klippet om regioner, ska ni göra en gemensam tankekarta i gruppen.
- Materialaren hämtar ett papper. Sekreteraren skriver ämnet i mitten på papperet.
- Tankekartan börjar hos den som bor närmast skolan. När den personen skrivit ned något på tankekartan skickas den vidare i gruppen.
- Det går bra att anteckna själv för att komma på saker att skriva på tankekartan.
- Hjulet bestämmer sedan några som får berätta något som vi fick veta från filmen.
- <https://medienavet.se/film/tfflf0i63o>

Vad gör riksdagen?

- Diskutera i era grupper vad riksdagen gör.
- Välj en sak som ni tror att riksdagen gör och skriv det på tavlan.
- Det gör inget om någon annan grupp har skrivit samma sak.

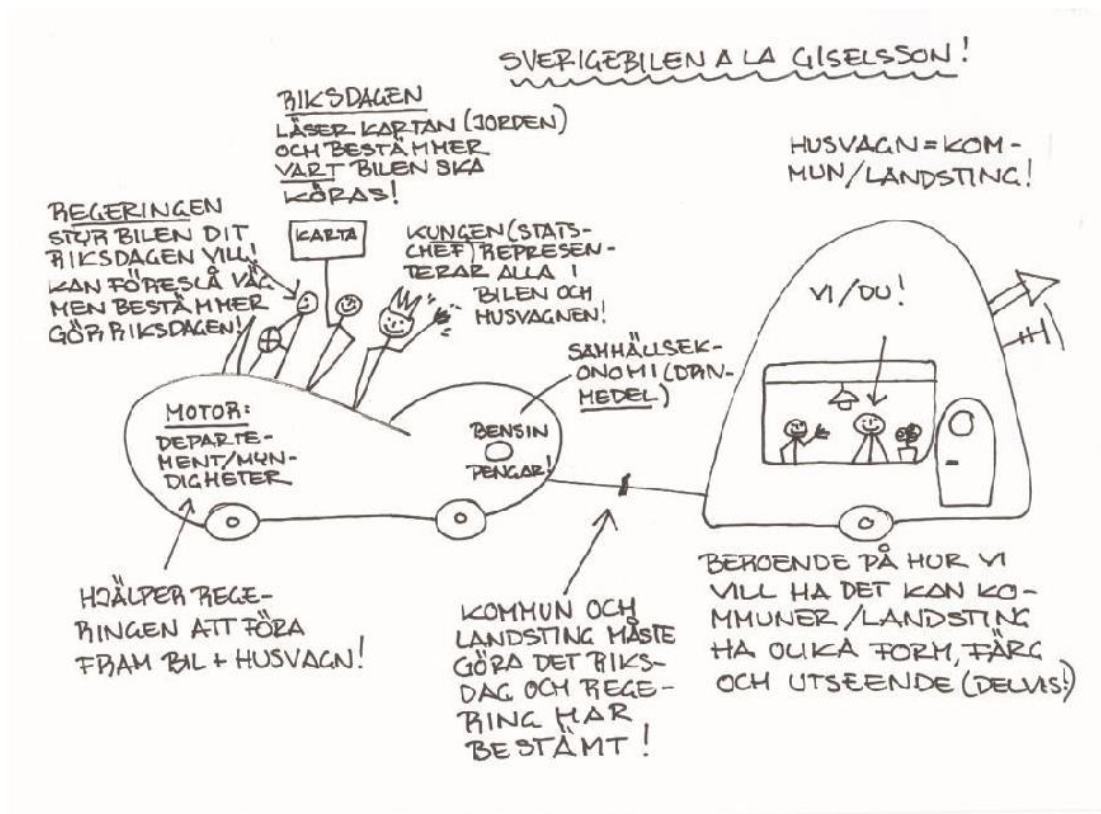
Det här gör riksdagen

Beslutar om lagar i Sverige

Beslutar om statsbudgeten (hur vi ska använda skattemedlen och hur mycket skatt vi ska betala)

Riksdagen kontrollerar att regeringen sköter sitt jobb

Beslutar om vem som ska vara statsminister

Vad gör regeringen?

- Diskutera i era grupper vad regeringen gör.
- Välj en sak som ni tror att regeringen gör och skriv det på avsedd plats på tavlan.
- Det gör inget om någon annan grupp har skrivit samma sak.

Det här gör
regeringen

- Lämnar in förslag som riksdagen beslutar om.
- Utför det som riksdagen beslutar.

Viktiga frågor för folket

- Inför val vill svenskarna veta vad de olika partierna tycker i olika frågor (ämnen).
- Nu ska ni mötas i mitten. Materialaren hämtar ett papper och sekreteraren ritar upp rutorna.
- Skriv först själv i två minuter vilka frågor (ämnen) som politikerna ofta diskuterar och tycker olika/lika i.
- Bestäm sex stycken som ni skriver ned i mitten.
- Skriv dem sedan på tavlan på avsedd plats.
- På nästa slide har jag skrivit 11 exempel på typiska politiska frågor.

Mötas i mitten

Omdebatterade frågor

- Skola
- Vård
- Äldreomsorg
- Skatt - Högre? Lägre?
- Miljö
- Kärnkraft
- Invandring
- Kultur
- Infrastruktur
- EU
- Arbetslöshet

Film-bingo

Politik

Namn:

Filmbingo

- Fyll bingobrickan med substantiv, adjektiv och verb om ämnet "rösta i Sverige".
- Får du bingo skriker du "demokrati" baklänges.
- Den som fyller år närmast dagens datum börjar att kryssa, men hela gruppen är med och lyssnar efter orden.
- Efter en kryssning skickas pappret vidare.
- Får ni kryssa i mittenrutan får gruppen göra 5 upphopp, om inte någon i gruppen säger "Den satt verkligen mitt i prick" på en dialekt som inte är er egen.
- <https://www.youtube.com/watch?v=zHIAV7JOLNk>
- https://www.canva.com/design/DAEpryMxS8c/LA8-5AWx0mlzbF6dFREy7w/view?utm_content=DAEpryMxS8c&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Bilda ett parti

- Er grupp ska nu bilda ett parti.
- Ni ska välja en partiledare (det kan också vara två språkrör).
- Ni ska välja en talskrivare – den person som skriver talet som partiledaren kommer att hålla.
- Ni ska välja en marknadsföringschef - den person som kommer att se till att partiplanscher görs och sätts upp.
- Ni ska välja en partisekreterare – den person som ska skriva ert partiprogram.

Bilda ett parti forts.

- Ni ska hitta på ett partinamn.
- Ni ska hitta på en partisymbol.
- Ni kommer med lotteri bli tilldelade en "hjärtefråga".
- Ni ska också bestämma tre politiska frågor till som ni tycker är viktiga.
- Ni måste kunna förklara varför dessa frågor är viktiga just för er.
- Ni vill övertyga väljarna att just ert parti är det bästa.

Bilda ett parti - hur?

- Ni kommer att ha två lektioner på er att göra klart allt som har med ert parti att göra.
- Därefter kommer partiledarna tala inför en klass, den egna klassen eller varför inte en klass på lågstadiet.
- Den klassen kommer sedan att få rösta på det parti som övertygade bäst.
- Därefter ser vi vilka partier som får bilda regering, vem som blir statsminister och hur många från varje parti som får en plats i riksdagen.

- Partiledare och språkrör ska nu genomföra en partidebatt.
- Varje parti ska tillsammans förbereda partiledaren på att marknadsföra partiets idéer.
- Ni kommer att ha tillgång till de andra partiernas partiprogram.
- Partiledaren/språkrören kommer också ha möjlighet att säga vad hen tycker om de andra partiernas politik. Det här kommer att improviseras.
- Viktigt att hålla sig till reglerna i partidebatten.
 - Vänta på att du får ordet.
 - Lyssna på moderatorn (den som leder debatten).
 - Avbryt inte någon annan.
 - Alla ska ha möjlighet att tala till punkt.
- Debatten kommer att filmas.

Partidebatt

Repetera begrepp

Denna kommer ni att göra enskilt, men ni får så klart hjälpa varandra i era grupper. Ge i så fall varandra små ledtrådar till svaren.

Använd er av QR-koden här nedan för att ta er till begreppsutmaningen.

Gör utmaningen tills ni har alla rätt och då visar ni mig.

Kan gruppen komma på vilket av dessa ord som inte fanns med när ni gjorde stafetten så får ni ett poäng till er grupp. Ge mig en lapp med det ord ni tror är det rätta.

<https://www.wordwall.net/sv/resource/15077433>

Repetition – sant och falskt

- Ni kommer att få x antal lappar med påståenden.
- Ni ska i varje axelpar placera dem på sant eller falskt.
- När ni är klara jämför ni med era ögonkompisar. Ni får göra förändringar om ni vill.
- Vi går igenom de rätta svaren tillsammans.
- Vänd uppochner på de lappar som ligger på fel plats.

Sant eller falskt - påståenden

Det är minoriteten som bestämmer i en demokrati.

Ryssland är ett demokratiskt land.

Tyskland är ett demokratiskt land.

I en diktatur får man inte säga och tycka vad man vill.

Bara några få kan skapa opinion.

Du kan försöka skapa opinion med hjälp av en namninsamling.

Greta Thunberg har skapat opinion i miljöfrågan.

Ordförande skriver protokoll på klassrådet.

Karl XVI Gustav är Sveriges statschef.

Riksdagsvalet sker alltid första söndagen i september vart fjärde år.

En av riksdagens uppgifter är att besluta om vilka lagar som ska gälla i Sverige.

Det finns just nu (2022) 8 riksdagspartier.

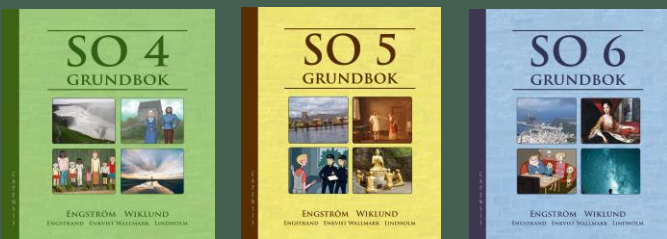
SO 4-6

Nu är Lgr22-revideringen av Capensis SO-böcker för mellanstadiet klar. Ni kan välja mellan stadieböcker (Ge 4-6, Hi 4-6, Re 4-6 och Sh 4-6) eller årskursböcker (SO 4, SO 5 och SO 6).

Stadieböcker
Övningsböcker

Jan Wiklund
redaktör Capensis
0730 - 61 86 64

Årskursböcker
Övningsböcker

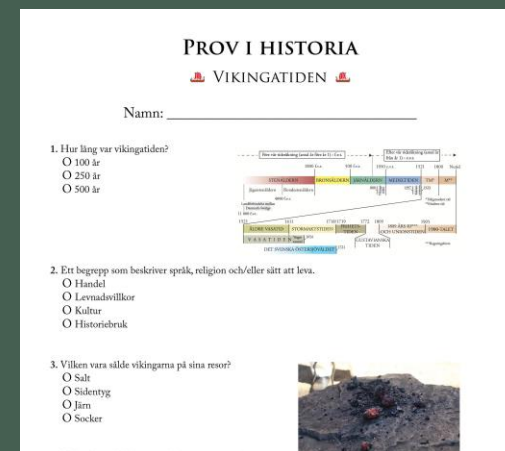
”Ur led är tiden”
Spelet med 130
frågekort (6x6 cm).
100 kr/st eller 400
kr/fem stycken

"Capensis tidslinje
Historia 4-6"
(2,4x0,19 m)
200 kr

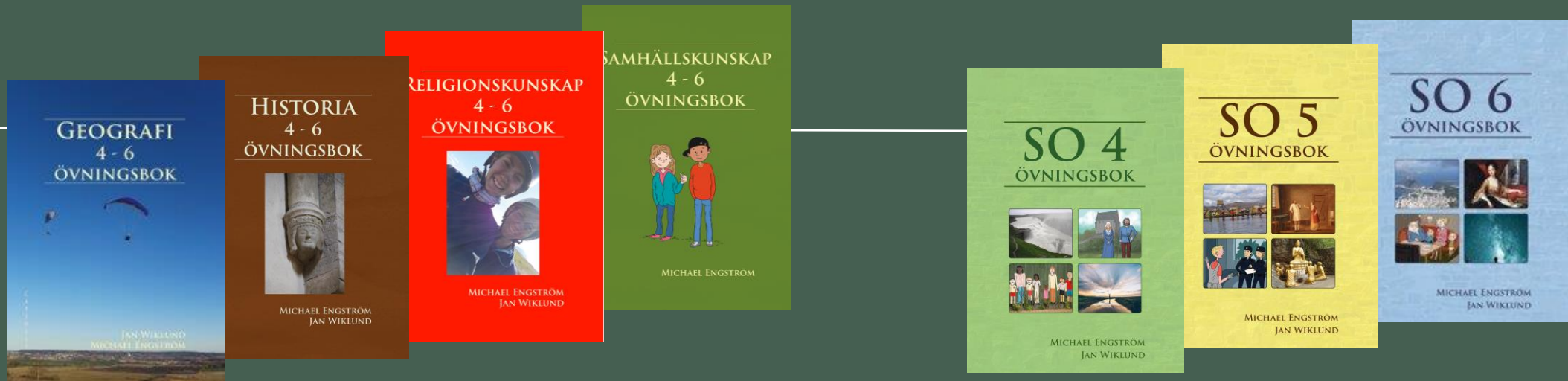

"Ulricas lektionsförslag"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

"Skriftliga prov till böckernas kapitel"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

Capensis övningsböcker

SO 4-6

Övningsböckernas uppgifter
bearbetar innehållet i grundböckerna
och ger eleverna utmaningar.